

T.C.

BATMAN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

RESİM SANATINDA MİTOLOJİK KADIN TASVİRLERİ

Devrim ASLAN

YÜKSEK LİSANS

Resim Anasanat Dalı

Ağustos-2023

BATMAN

Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

tarafından hazırlanan “Resim Sanatında Mitolojik Kadın Tasvirleri” adlı tez çalışması
.../.../... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Üniversitesi Lisansüstü
Eğitim Enstitüsü Resim Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Unvanı Adı SOYADI

.....

Danışman

Unvanı Adı SOYADI

.....

Üye

Unvanı Adı SOYADI

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Osman PAKMA

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

İmza

Devrim ASLAN

Tarih:

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RESİM SANATINDA MITOLOJİK KADIN TASVİRLERİ

Devrim ASLAN

Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Resim Anasanat Dalı

Danışman: Doç.Dr. Haydar BALSEÇEN

2023, 40

Jüri

Danışmanın Unvanı Adı SOYADI

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Bu tez, resim sanatında mitolojik kadın tasvirlerinin tarih boyunca nasıl şekillendiğini ve evrimleştiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Mitolojik kadınlar, antik dönemlerden günümüze kadar sanatçılar için zengin bir ilham kaynağı olmuşlardır. Bu tez, sanatçıların mitolojik kadınları nasıl temsil ettiklerini, neden bu motiflere ilgi duyduklarını ve kadın figürlerinin zaman içindeki değişen rolünü araştırmaktadır. Çalışma, mitolojik kadınların temsillerinin estetik, kültürel ve toplumsal açılardan nasıl etkilendiğini anlamak için disiplinlerarası bir yaklaşım benimsemektedir. Sanat eserlerindeki mitolojik kadın figürleri, mitlerin kendisi kadar, sanatçının dönemi, kişisel deneyimleri ve toplumsal normları da yansıtmaktadır. Bu tez, mitolojik kadın figürlerinin klasik sanat, Rönesans, Barok, Romantizm, ve modern sanat gibi dönemlerde nasıl farklılaştığını ele alacaktır. Ayrıca, tez, mitolojik kadın figürlerinin toplumsal cinsiyet rollerini nasıl yansıttığı ve bu temsillerin kadınların güçlenmesi ve özgürleşmesi üzerindeki etkisini de inceler. Kadın sanatçıların kendi bakış açılarıyla mitolojik kadınları nasıl resmettiği, bu figürlerin feminist sanatta nasıl dönüştüğü ve kadın sanatçıların mitolojiyi kendi söylemlerine nasıl entegre ettikleri de araştırmanın odak noktalarından biridir. Sonuç olarak, bu tez, resim sanatında mitolojik kadın tasvirlerinin sanatsal evrimini ve toplumsal anlamlarını açığa çıkararak, mitoloji ve sanatın birbirleriyle nasıl etkileşime girdiğini vurgulamaktadır. Mitolojik kadın figürleri, sanatın daimi bir kaynağı olmaya devam etmektedir ve bu tez, bu önemli figürlerin sanatın evrensel dilindeki yerini anlamamıza katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Büyücü, Kadın, Kutsal, Mitoloji, Sanat, Tanrıça.

ABSTRACT

MS

MYTHOLOGICAL DEFINITIONS OF WOMEN IN THE ART OF PAINTING

Devrim ASLAN

Batman University Graduate Education Institute Department of Painting

Advisor: Assoc.Dr. Haydar BALSEÇEN

2023, 40

Jury

Advisor Danışmanın Unvanı Adı SOYADI

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYADI

Diğer Üyenin Unvanı Adı SOYAD

This thesis looks at the historical development and shaping of mythical representations of women in art. From ancient times to the present, mythological women have served as a rich source of inspiration for artists. This thesis examines how artists depict legendary women, the reasons why they are drawn to these themes, and how the roles of women have evolved through time. The research takes an interdisciplinary approach to investigate how aesthetic, cultural, and social factors influence how legendary women are represented. In addition to the tales themselves, the mythical female characters in the artworks represent the artist's time period, personal experiences, and societal standards. This thesis examines the variations in legendary female forms across many artistic movements, including classical art, the Renaissance, the Baroque, Romanticism, and contemporary art. The thesis also looks at how gender roles are reflected in mythical female characters and how these portrayals affect women's independence and empowerment. The study also focuses on how female artists represent mythical women from their own viewpoints, how these characters are altered in feminist art, and how female artists incorporate mythology into their own discourses. By exposing the aesthetic development and social connotations of legendary female representations in paintings, this thesis illustrates how mythology and art interact with one another. This thesis will further our knowledge of the significance of these significant characters in the universal language of art. Mythological female figures continue to be a constant source of art.

Keywords: Art, Goddess, Mythology, Sacred, Witch, Woman.

ÖNSÖZ

Sanat, insanlığın duygu ve düşüncelerini yansıtan, onları kuşatan bir kültürel ifade biçimi olarak değerlendirilir. Sanatın çeşitliliği, tarih boyunca farklı dönemlerde ve toplumlarda özgün ve etkileyici eserlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu tez, sanatın en etkileyici alanlarından biri olan resim sanatını odak noktasına alarak, özellikle mitolojik kadın tasvirlerine derinlemesine bir bakış sunmayı amaçlamaktadır. Mitoloji, insanlığın tarih boyunca kendi varoluşunu anlama ve evrenin gizemlerini açıklama çabalarının yansımasıdır. Mitler, tanrılar ve kahramanlar aracılığıyla toplumların köklerini ve değerlerini yansıtırken, mitolojik figürler de zamanla sanatçıların eserlerinde can bulmuştur. Özellikle kadın mitolojik karakterler, sanatçılar tarafından yaratıcılığın ve anlamın sonsuz bir kaynağı olarak görülmüştür. Bu tez, resim sanatında mitolojik kadın tasvirlerinin evrimini ve çeşitliliğini anlamayı hedeflemektedir. Mitolojik kadınların tasvirlerinin sanatsal süreç içinde nasıl şekillendiği, dönemin kültürel, sosyal ve siyasi etkileriyle nasıl etkileşimde bulunduğu ve nihayetinde nasıl birer sembol haline geldiği incelenecektir. Ayrıca, tezde öne çıkan bazı sanatçıların ve eserlerin ayrıntılı analizleri yapılacak, bu ressamaların mitolojik kadınları nasıl yorumladığı ve onlara nasıl bir anlam yüklediği derinlemesine ele alınacaktır. Sanatçıların seçtiği kompozisyonlar, renk paletleri ve kullanılan sembollerin, mitolojik kadın figürlerinin algısını nasıl şekillendirdiği de incelenecektir. Bu tezde, resim sanatındaki mitolojik kadın tasvirlerinin sadece estetik birer eser olarak değil, aynı zamanda toplumun kadınlara ve cinsiyet rollerine bakışını nasıl etkilediği de ele alınacaktır. Mitolojik kadınların sanat üzerindeki etkisi, kadınların sanatta temsil ediliş biçimleri ve sanatın toplumsal cinsiyet dinamikleri üzerindeki yansımaları da vurgulanacaktır. Son olarak, bu tezin, sanatın sadece bir estetik olgu olmaktan öte, insanlık tarihindeki düşünce ve inanç sistemlerini yansıtan ve şekillendiren önemli bir araç olduğunu vurgulamayı amaçladığını belirtmek isterim. Bu tezin, sanat ve mitoloji meraklılarına, sanat tarihçilerine ve mitoloji araştırmacılarına, aynı zamanda sanatın insanlık tarihindeki rolüne ilgi duyan herkese yeni bakış açıları sunması umuduyla kaleme alındığını belirtmek isterim.

Devrim ASLAN

Çalışmamda bana yol gösteren, emeklerini esirgemeyen sevgili danışman hocam Doc.Dr. Haydar BALSEÇEN'e, hayatım boyunca beni her daim destekleyen aileme ve dostlarıma, ayrıca her koşulda yanımda olan eşim Fatih ASLAN'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Sevgisiyle beni motive eden oğlum Tuna'ya da sevgilerimi sunuyorum.

Devrim ASLAN
BATMAN-2023

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
RESİM DİZİNİ.....	viii
1. GİRİŞ.....	1
2.MİTOLOJİK ÖGELERDEKİ RESİM SANATLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	2
2.1.Mitoloji.....	2
2.1.1. İlk Var Olanlar.....	3
2.1.2. Tanrıçalar.....	7
2.1.3. Büyücülük ve Cadılık.....	10
2.1.4. Şifacılıktan Tanrıçalığa.....	14
2.1.5 Kadın ve Yılan.....	16
2.1.6. Su Epifonileri.....	20
2.1.7. Nympha'lar (Nemfler).....	21
2.1.8. Tanrıça Star.....	22
3. KADIN GÜZELLİĞİNİN VE SAF ÇİRKİNLİĞİNİN BİR ARAYA GELDİĞİ MİTOLOJİK TASVİRLER.....	23
3.1. Arakne.....	23
3.2. Sirenler.....	24
3.3. Harpia.....	26
3.4. Scylla.....	27
3.5. Gorgonlar.....	28
3.6. The Graeae.....	28
3.7. Momuslar.....	29
3.8. Sfenksler.....	30
3.9. Lamia.....	31
4. UYGULAMALAR.....	32
5. SONUÇ.....	38
KAYNAKÇA.....	39
ÖZGEÇMİŞ.....	40

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1, Michelangelo, The Original Sin (İlk Günah).....	4
Resim 2, Hugo Van der Goes, İlk Günah.....	5
Resim 3, Kalender Paşa (1590-1617) Topkapı Sarayı.....	6
Resim 4, Guillemot, Alexandre Charles (1786-1831) – Mars and Venus Surprised by Vulcan.....	8
Resim 5, Amphitrite'nin Kıskançlığı - Charles-Alphonse Dufresnoy'a (1611-1668) atfedilir.....	9
Resim 6, John William Waterhouse : Kirke Büyülü Kupayı Sunarken, 1891.....	12
Resim 7, John William Waterhouse, Büyücü, 1911.....	13
Resim 8, Gustave Klimt: <i>Hygieia</i> , 1900-1907.....	15
Resim 9, Fikret Otyam: İsimsiz.....	17
Resim 10, John Collier, Lilith, 1889, Atkinson Art Gallery, İngiltere.....	18
Resim 11, Medusa, Caravaggio (1597).....	19
Resim 12, Gustave Doré, Arachne, <i>Dante'nin İlahi Komedya Örneği</i> , 1868.....	23
Resim 13, John William Waterhouse, <i>Ulysses ve Sirenler</i> , 1891.....	24
Resim 14: John William Waterhouse, The Siren, 1900.....	25
Resim 15: Edvard Munch, <i>Harpia</i> , gravür, 1894,.....	26
Resim 16: Peter Paul Rubens, <i>Scylla ve Glaucus</i> , tuval üzerine yağlıboya, 1836, Musee Bonnat.....	27
Resim 17: Peter Paul Rubens, <i>Medusa Başı</i> , c. 1618, Kunsthistorisches Museum, Viyana, Avusturya....	28
Resim 18: Edward Burne-Jones, <i>Perseus ve Graeae</i> , 1892, Staatsgalerie, Stuttgart, Almanya.....	29
Resim 19: Edvard Munch, <i>Vampir</i> , 1893-94, Munch Müzesi, Oslo, Norveç.....	29
Resim 20: Franz von Stuck, Sfenks'in Öpücüğü, 1895, Szépművészeti Múzeum, Budapeşte, Macaristan.	30
Resim 21: John William Waterhouse, <i>Lamia and the Soldier</i> , 1905, özel koleksiyon.....	31
Resim 22. Devrim Aslan, Savage Harpia, 2023, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35.....	32
Resim 23. Devrim Aslan, Dark Waters, 2022, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35.....	33
Resim 24. Devrim Aslan, Original Sin, 2022, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35.....	34
Resim 25. Devrim Aslan, The Sorcerer, 2023, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35.....	35
Resim 26. Devrim Aslan, Rebellious Woman Lilith, 2023, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35....	36
Resim 27. Devrim Aslan, Medusa, 2023, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35.....	37

1.GİRİŞ

Resim sanatı, insanlık tarihi boyunca toplumların düşünce, inanç, duygu ve hayal gücünü ifade etmede kullandığı önemli bir araç olmuştur. Sanatçılar, çağları aşan temaları ele alarak evrensel mesajlar iletmeye ve insan doğasını anlamaya çalışmışlardır. Bu evrensel temalardan biri de mitoloji olmuştur. Mitolojik hikayeler, insanların yaşam deneyimlerini, arzularını, korkularını ve umutlarını yansıtan zengin anlatılardır. Mitoloji, efsaneler, tanrılar, kahramanlar ve doğaüstü yaratıklarla dolu zengin bir anlatı geleneğidir. Mitler, geçmişin bilgeliğini ve deneyimlerini gelecek nesillere aktaran, toplumların kimliğini oluşturan temel öğelerden biridir. Mitolojik hikayeler, sanatçılar için sonsuz ilham kaynakları olmuş ve resim sanatının birçok döneminde önemli bir konu olmuştur. Özellikle mitolojik kadın tasvirleri, resim sanatında etkileyici bir yer tutar. Mitolojik kadınlar, güzellikleri, bilgelikleri, güçleri ve dramatik hikayeleriyle sanatçıların hayal gücünü ateşleyen figürler olmuştur. Bu kadınlar, tanrıça ve kahramanlardan, canavarlara ve yaratıklara kadar geniş bir yelpazede çeşitlilik gösterirler. Artemis, Afrodite, Athena, Persephone, Medusa, Sirenler ve daha birçok mitolojik kadın karakter, sanatçıların fırçalarından hayat bulmuştur. Bu tez, resim sanatındaki mitolojik kadın tasvirlerini incelemeyi ve bu kadın karakterlerin sanatçılar tarafından nasıl temsil edildiğini, hangi sembollerle anlatıldığını, toplumdaki kadın imajının şekillenmesinde nasıl etkili olduklarını araştırmayı amaçlamaktadır. Tez kapsamında, mitolojik kadın tasvirlerinin farklı dönemlerdeki değişen temaları ve yorumlanış biçimleri de ele alınacaktır. Bu çalışma, mitolojik kadın tasvirlerinin güçlü, bağımsız ve etkileyici kadın figürlerini nasıl yarattığını ve resim sanatında kadının rolünün zaman içindeki evrimini ortaya koymayı hedeflemektedir. Mitolojik kadınlar, resim sanatındaki varlıklarıyla sadece sanat eserlerinde değil, aynı zamanda toplumun kadına bakış açısının şekillenmesinde de önemli bir rol oynamışlardır. Bu tez, resim sanatının güçlü bir ifade aracı olarak mitolojik kadınları nasıl yansıttığını ve onların evrensel mesajlarının günümüz sanatı ve toplumu üzerindeki etkilerini anlamamıza katkı sağlayacaktır.

2. MİTOLOJİK ÖGELERDEKİ RESİM SANATLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1.Mitoloji

Mitoloji, bir toplumun veya kültürün mitoslarını (efsaneleri ve masalları) içeren anlatılar ve inançlar bütünüdür. Mitler, genellikle doğaüstü varlıklar, tanrılar, kahramanlar, efsaneler, yaratılış hikayeleri, felaketler ve diğer önemli olaylarla ilişkilendirilir. Mitoloji, insanların varoluşlarını, dünyayı ve evreni anlamalarına, kendilerini ve dünyayı açıklamalarına ve sosyal normları, değerleri ve davranışları şekillendirmelerine yardımcı olmuştur. Antik Yunan toplumunun mitolojisi, Zeus, Hera, Poseidon, Hades, Apollo, Artemis, Athena ve diğer tanrı ve tanrıçaları içerir. Bu mitler, Antik Yunanistan'ın kültürel, sanatsal ve felsefi gelişimini etkilemiştir. Yunan mitolojisinin etkisi altında olan Roma mitolojisi, Yunan tanrılarının Roma versiyonlarından oluşur ve Jupiter, Juno, Neptün, Pluton gibi tanrıları içerir. Eski Mısır'ın mitolojisi, Ra, Osiris, Isis, Horus gibi tanrı ve tanrıçaları, firavunların tanrısal meşruiyetini vurgulamak için kullanmıştır. Hinduizm'in temelini oluşturan Hint mitolojisi, birçok tanrı ve tanrıçayı içerir. Vishnu, Shiva, Brahma ve Lakshmi, Saraswati, Parvati gibi diğer tanrıçalar önemli rol oynar. Antik Kelt toplumunun mitolojisi, Druidlerin ve mistik doğaüstü varlıkların (örneğin peri, elf ve ruhlar) yanı sıra tanrı ve tanrıçaları içerir. Bu, sadece birkaç örnektir ve dünya genelinde daha birçok mitoloji vardır. Mitolojik hikayeler, edebiyat, sanat, tiyatro ve diğer kültürel alanlarda büyük etkiye sahip olmuş ve günümüzde bile ilgi çekmeye devam etmektedir (Çevik, 2018, 218-230).

Mitoloji, tarih boyunca toplumların inanç ve değerlerini yansıtan, eğitici ve eğlendirici bir rol oynamıştır. Mitler, insanların dünya ve evren hakkında anlam verme çabalarında kullanılan önemli araçlardan biridir. Aynı zamanda, mitolojiler, toplumların ve kültürlerin birbirleriyle olan etkileşimlerini ve değişimlerini anlamak için önemli bilgiler sunar. Mitler genellikle sözlü geleneğin bir parçası olarak başlar ve zamanla yazılı kaynaklarda yer alır. Böylece, bir mitolojinin gelişim süreci ve değişimleri anlaşılabilir. Mitler, toplumların dünya görüşünü, ahlaki değerlerini, ritüellerini, dini uygulamalarını ve hatta siyasi yapılarını şekillendirir. Bazı mitolojilerde, kahramanların maceraları ve fedakarlıkları anlatılırken, diğer mitlerde tanrılar arasındaki çatışmalar, doğanın döngüsü ve yaratılış hikayeleri ön plana çıkar. Mitler, insanların kendi kimliklerini anlamalarına, doğanın güçlerini kavramalarına ve çevreleriyle uyum içinde yaşamalarına yardımcı olmuştur (Işıkören, 2015,115-131).

Günümüzde bile mitoloji, popüler kültürde, edebiyatta, sinemada, video oyunlarında ve diğer sanatsal ifadelerde önemli bir rol oynamaktadır. Mitoloji, insan doğasına ve insanların evreni nasıl algıladığına dair önemli bir bakış açısı sunar.

2.1.1. İlk Var Olanlar

Yunan Mitolojisi'ne göre, başlangıçta Kaos adı verilen bir boşluk veya karanlık evre vardı. Daha sonra bu karanlık boşluktan Gaia (Yeryüzü), Tartarus (Yeraltı), Eros (Aşk), Erebus (Karanlık) ve Nyx (Gece) gibi varlıklar ortaya çıktı. Gaia, kendisinin yarattığı Uranüs (Gökyüzü) ile birleşti ve bu birliktelikten Titanlar ve diğer varlıklar doğdu. Bununla birlikte, Uranüs, çocuklarını kıskançlıkla engelleyince, Gaia'nın oğullarından Kronos babasını devirip tahtı ele geçirdi. Kronos da kendi çocuklarını tehlike olarak görerek onları yutma geleneği başlattı. Ancak Zeus, annesi Rhea tarafından kurtarıldı ve babası Kronos'u devirerek Olimpos Dağı'nda tanrıların lideri oldu (Kızıl, 1995, 1-74).

Hindu Mitolojisi'nde, evrenin kaynağı Brahman olarak adlandırılır. Brahman, mutlak gerçekliği ve her şeyin özünü temsil eder. Evrenin yaratılmasına yönelik hikaye, Trimurti adı verilen üç temel tanrının eylemleriyle açıklanır. Brahma, yaratıcı tanrı olarak bilinir ve evreni oluşturmakla görevlidir. Vishnu, koruyucu tanrıdır ve evreni dengeleyerek korur. Shiva ise yıkıcı tanrı olarak kabul edilir ve evrenin döngüsünü tamamlamak için yıkar ve yeniden yaratır. Hindu mitolojisi, kozmik döngü ve evrenin sürekli değişimi kavramına dayalı bir anlayışa sahiptir.

Norse Mitolojisi'nde, evrenin başlangıcı Ginnungagap adı verilen devasa bir boşluktan gelir. Bu boşluk, Niflheim (Buz Dünyası) ve Muspelheim (Ateş Dünyası) adı verilen iki bölgeye ayrılır. Niflheim'den gelen buz ve Muspelheim'den gelen ateş bir araya gelir ve ilk varlıklar Ymir adlı dev ve eşi Audhumla adlı inek ortaya çıkar. Ymir, dünyanın temel yapısı olan Yggdrasil adlı dünya ağacının büyümesine yardımcı olan tanrıların atasıdır. Ayrıca, Ymir'in ölümüyle tanrılar Odin, Vili ve Ve ortaya çıkar ve evrenin düzenini kurarlar. Bu, dünya çapındaki farklı mitolojilerin yaratılış hikayelerine sadece birkaç örnektir. Her mitoloji, kendi benzersiz figürlerini ve hikayelerini kullanarak evrenin ve dünyanın kökenini açıklamaya çalışır. Bu mitler, insanların evreni ve kendilerini anlamalarına, dünya ve doğa olaylarını açıklamalarına ve hayatın anlamına dair düşünce süreçlerine katkıda bulunmuştur.

Resim 1, Michelangelo, The Original Sin (İlk Günah)

Sistine Şapeli'ndeki İlk Günah freski, Vatikan'daki Sistine Şapeli'nin tavanına yapılan ünlü bir eserdir. Michelangelo, 1508 ile 1512 yılları arasında bu fresk üzerinde çalışmıştır. İlk Günah, düşüş hikayesini betimler ve İncil'deki Tekvin kitabının üçüncü bölümünden ilham alır. Freskte, Adem ve Havva'nın bahçedeki cennetten kovulma sahnesi tasvir edilir. Adem ve Havva, yasak meyveyi yemeden önce cennette yaşarlar ve bu meyve ağacı genellikle bilgelik ağacı olarak bilinir. İlk Günah, Lilith adı verilen bir figürün de eklenmesiyle Botticelli'nin yaratıcı yorumlarından biridir. Lilith, çeşitli mitolojilerde ve hikayelerde yer alan bir karakterdir. Eski Mezopotamya mitolojilerinde Lilith, dişi şeytan ya da gece şeytanı olarak bilinir. Ortaçağ ve Rönesans dönemlerinde de farklı kültürlerde çeşitli mitlerde adı geçen bu figür, İlk Günah freskinde de dikkat çekici şekilde yer alır. Botticelli, Lilith'i tasvir ederken onu yılan şeklinde göstermiştir. Bu yılan motifinin sebebi, Lilith'in İncil'de Adem ve Havva'nın baş düşmanı olarak anlatılan yılanla özdeşleştirilmesidir. Freskte Lilith, bilgelik ağacına dolanmış ve Adem'in istekli bir şekilde yasak meyveyi koparmak üzere olduğu sahneyi izlemektedir. Lilith, bir elinde yasak meyveyi Havva'ya uzatarak onu günaha teşvik ederken, diğer eliyle kendisini etkin bir suçlu gibi tasvir eder. Bu fresk, o dönemdeki din ve mitolojilere olan ilgiyi ve Rönesans sanatçıların mitoloji ve kutsal metinlerle olan etkileşimini yansıtır. Botticelli, döneminin zengin sembollerini ve mitlerini resme ustaca yansıtarak bir sanat eseri ortaya koymuştur. İlk Günah freski, Sistine Şapeli'nin en bilinen ve en güzel eserlerinden biri olarak tarihteki yerini korurken, sanat ve mitoloji severlerin ilgisini çekmeye devam etmektedir (Kara, 2019,1-95).

Resim 2, Hugo Van der Goes, İlk Günah

Tabloda, Adem ve Havva isimli ilk insan çifti tasvir edilmektedir. Hristiyan inancına göre, Tanrı onları cennet bahçesine yerleştirmiş ve orada özgürce yaşamalarına izin vermiştir. Ancak cennet bahçesinde yasak olan tek şey, bilgi ağacından (iyi ve kötüyü bilme ağacı olarak da bilinir) yemektir. Tanrı, Adem ve Havva'ya bu ağacın meyvesini yememelerini söyledi ve yemeleri durumunda ölümle cezalandırılacaklarını belirtti. Ancak şeytan, yani günahın sembolü olan yılan, Havva'ya yaklaşarak onu kandırmaya çalışır ve bilgi ağacının meyvesini yemesini önerir. Havva, yılanın tuzaklarına düşer ve yasak meyveyi alıp ısırır. Aynı zamanda, tabloda tasvir edilen detaylardan biri olan yarı insan yarı sürüngen figür, şeytanın sembolü olarak kabul edilir ve kötülüğün simgesidir. Tablodaki diğer detaylardan biri de Havva'nın elinde tuttuğu bir elmadır. Havva, yasak meyveyi ısırdıktan sonra, ikinci bir elmayı almaya doğru uzanır. Bu hareket, günahın doğası ve insanın içindeki arzuyu temsil eder. İlk günah işlendikten sonra, insanlar günahkar doğarlar ve günahla yaşamaya mahkum olurlar. Tablonun ana teması, insanın günah işlemesi ve cennet bahçesinden kovulmasını temsil eder. Aynı zamanda, tabloda tasvir edilen figürlerin ifadeleri ve kompozisyonu, insan doğasının zayıflıklarını ve içsel çatışmalarını vurgular. Bu tablo, Rönesans döneminin önemli bir eseri olarak kabul edilir ve sanat tarihindeki önemli tablolardan biri olarak yer alır (Kalpak, 2019,1-29).

Resim 3, Kalender Paşa (1590-1617) Topkapı Sarayı

Falname adlı eserde yer alan bu minyatür, İslam mitolojisinin önemli bir parçasını resmeder. Bu öykü, yalnızca İslam kültüründe değil, aynı zamanda Hristiyan ve Yahudi geleneklerinde de yer alır. İlk insanlar olan Âdem ve Havva'nın yaratılışı ve cennetten kovulmaları hikayesine dair daha detaylı bir açıklama sunacağım. Yaratılışın başlangıcında, Allah (Tanrı) Âdem'i topraktan yaratır ve ona hayat verir. Daha sonra Âdem'in kaburga kemiğinden Havva'yı yaratır. İlk başta, ikisi de cennette yaşarlar ve cennetin her türlü nimetinden yararlanırlar. Tanrı, cennetteki ağaçlardan yemelerine izin verir, ancak yasaklanmış olan bilgi ağacından yememeleri konusunda kesin bir emir verir. Ancak şeytan (İblis), Havva'ya yaklaşır ve onu yasaklanmış meyveyi yemeye ikna eder. Havva'nın yediği bu meyve, genellikle elma olarak kabul edilir, ancak bazı yorumlarda farklı bir meyve olabileceği de söylenir. Havva, Âdem'e de meyveyi yemesi için ısrar eder, ve Âdem de ona boyun eğer. Bu, ilk günah olarak kabul edilir ve ikisinin de cennetten kovulmalarına neden olur. Bu hikaye, İslam'ın yanı sıra Hristiyan ve Yahudi geleneklerinde de çok önemli bir yere sahiptir. İlk günahın işlenişi, insanların mükemmeliyetten düşüşü olarak kabul edilir ve tüm insanların günahkar doğasının başlangıcı olarak görülür. Kalender Paşa'nın Sultan I. Ahmed için düzenlediği "Falname" adlı eserdeki minyatür, bu kutsal anlatının görsel bir temsilidir. Minyatürler, o dönemde dini ve mitolojik öykülerin aktarılmasında önemli bir rol oynar, ve bu özel resim de Âdem ve Havva'nın yaratılışı, cennetten kovulmaları ve ilk günahın işlenişi gibi temel bir olayı gözler önüne serer (Özdemir, 2022,1300-1310).

2.1.2. Tanrıçalar

Tanrıçalar, evrenin ve doğanın dişil yaratıcı güçleri olarak kabul edilirler. Kadınlık, doğurganlık, bereket ve aşk gibi özellikler genellikle onlara atfedilir. Aynı zamanda savaş, intikam, adalet ve bilgelik gibi daha güçlü ve yıkıcı özelliklere de sahip olabilirler. Tanrıçaların bu zengin ve çok yönlü nitelikleri, insanların hayatındaki farklı yönleri temsil etmeleri nedeniyle yansıtılmış olabilir. Birçok mitolojide, tanrıçalar, insanlara rehberlik eden, onlara yardım eden ve koruyucu bir rol oynayan güçlü varlıklardır. Toplumların günlük yaşamında, tarım, aile, doğum ve ölüm gibi hayati alanlarda etkileri olduğuna inanılır. Yeryüzüne ve insanlara bakmakla görevlendirilmiş bir kozmik anne olarak görülen tanrıçalar, genellikle insanlar arasında bir bağ oluşturan sevgi ve şefkat sembolleri olarak kabul edilirler. Tanrıçaların mitolojideki hikayeleri, sanatçıların dikkatini çekmiş ve resim sanatında sıklıkla konu olmuştur. Sanatçılar, tanrıçaları güzellikleri ve zariflikleriyle tasvir ederken, aynı zamanda onların insan gibi duygusal yanlarını da vurgulamışlardır. Kıskançlık, intikam alma ve sadakatsizlik gibi duygular, mitolojik hikayelerde tanrıçaların karakterlerini şekillendiren önemli unsurlardır. Bu çelişkili özellikler, tanrıçaların insana benzeyen yönlerini ve kusurlarını yansıtır. Sonuç olarak, tanrıça kavramı, birçok kültürde kadınlığın, doğanın ve evrenin dişil yönünü temsil eden soyut bir ilahi varlık olarak karşımıza çıkar. Mitolojilerde ve sanat eserlerinde, hem iyiliksever hem de yıkıcı özellikleri ile dikkat çeken tanrıçalar, insanların hayatlarına ve düşüncelerine etkileriyle önemli bir rol oynamışlardır (Yeter ve Özcan, 2022, 506-525).

Resim 4, Guillemot, Alexandre Charles (1786-1831) – Mars and Venus Surprised by Vulcan

Antik Yunan mitolojisine göre, Aphrodite, güzellik, aşk, cinsellik ve doğurganlık tanrıçası olarak bilinirdi. Olimpos Dağı'ndaki tanrılar arasında oldukça önemli bir konuma sahipti. Aphrodite'in i şkileri, mitolojide sıkça ele alınan ve ilgi çeken bir konuydu. Aphrodite'in en ünlü aşk i şkilerinden biri, savaş tanrısı Ares ile olan i şkisiydi. Ares, vahşi ve savaşçı bir karaktere sahipti. Aphrodite ve Ares, tutkulu bir aşk yaşıadıkları ve birçok kez gizlice buluşmalar düzenledikleri söylenir. Ancak Aphrodite'in kocası, zanaat tanrısı Hephaistos (Vulcan), bu i şkiden haberdar oldu. Mitlere göre, Hephaistos oldukça zeki ve yetenekli bir madenci ve demirciydi. Zaten fiziksel görünüşü biraz farklıydı, bu da onun duygusal olarak hassas olmasına neden olmuştu. Hephaistos'un kıskançlığı ve intikam alma isteğiyle dolu bir karar almasıyla olaylar ilginç bir dönüş aldı. Hephaistos, planladığı intikamı almak için bronzdan özel bir aę yapımını emretti. Bu aę, g r n   te zararsız bir s s olarak tasarlanmıştı, ancak gerçekte oldukça sağlam ve kuvvetliydi. Bir gece, Aphrodite ve Ares, gizlice buluşup birlikte oldular ve Aphrodite'in yatağına girdiler (Yılmaz, 2017,1-22).

O sırada Hephaistos, onları suçüstü yakalamak için hazırlıklarını tamamlamıştı. Becerikli bir şekilde, bronz ağı yatakta gizlice asıverdi ve onların birlikte oldukları anı beklemeye başladı. Aphrodite ve Ares, tutkulu bir şekilde birbirine sarılmışken, Hephaistos ağı bıraktı ve aşık çifti anında tavana doğru çekti. Ağ, onları birbirlerinden ayırmayı başardı ve onları suçüstü yakaladı. Hephaistos, diğer tanrıları olaya şahit olmaları için çağırdı. Diğer tanrılar, gelen daveti kabul ederek Olimpos Dağı'na geldiler. Orada, Aphrodite ve Ares'i ağda tavana asılı halde buldular. Tanrılar, görünüşe göre biraz mahcup ama bir o kadar da eğlenceli bir duruma tanık oldular. Mitlere göre tanrıların o anki tepkileri oldukça çeşitliydi. Kimisi onları alaya aldı, kimisi kahkahalarla güldü ve kimisi onları sert bir şekilde eleştirdi. Aphrodite ve Ares'in utanç içinde olduğu düşünülmektedir, ancak tanrılar arasındaki ilişkilerin karmaşıklığından dolayı, mitlerde farklı anlatımlar bulunabilir. Sonuç olarak, Hephaistos'un intikam planı, tanrıların arasında bir eğlence olayına dönüşmüş ve Aphrodite ile Ares arasındaki ilişkinin mitolojik hikayeler arasındaki yerini sağlamlaştırmıştır (Yılmaz, 2017, 667-688).

Resim 5, Amphitrite'nin Kıskançlığı - Charles-Alphonse Dufresnoy'a (1611-1668) atfedilir.

Amphitrite, Yunan mitolojisinde denizlerin hükümdarlarından biri olarak kabul edilen küçük bir deniz tanrıçasıdır. Annesi deniz perisi Doris, babası ise deniz tanrısı Nereus'tur. O, denizlerin ve suyun genel olarak koruyucusu olan bir tanrıçadır. Genellikle güzellik, zarafet ve denizlerin bereketini sembolize eden bir figür olarak tasvir edilir. Amphitrite, deniz tanrısı Poseidon'un (Neptün olarak da bilinir) eşi olarak bilinir. Poseidon, bir gün dans sırasında Amphitrite'ye aşık olur ve onu eşi yapmak istedi.

Ancak Amphitrite, Poseidon'un yoğun ilgisinden ve tutkusundan korkar ve onun pençelerinden kaçır. Birçok hikayede, Poseidon'un, Amphitrite'nin duygularını kazanmak için onun için bir yunus gönderdiği anlatılır. Yunus, onun için aracı olmuş ve Amphitrite'yi ikna etmiştir. Sonunda, Poseidon'un büyüleri ve yunusun yardımıyla Amphitrite, Poseidon'un evine döner ve ikili muhteşem bir düğünle evlenirler. Amphitrite ve Poseidon'un evliliğinden Triton adında bir oğulları olur. Triton, deniz adamı olarak bilinen yarı insan yarı balık bir varlıktır ve deniz tanrılarına özgü önemli bir figürdür. Ayrıca, deniz canavarlarının babası olarak da tanınır. Ancak, Poseidon, evliliği boyunca da diğer kadınlara olan ilgisini kaybetmez. Bu durum Amphitrite'yi üzerek ve kıskandırarak, hatta Poseidon'un sevgililerinden biri olan güzel peri Skylla'ya intikam almasına yol açar. Amphitrite, Skylla'nın suya girdiği bir yerde büyüleri bitkiler kullanarak onu bir canavara dönüştürür. Skylla, vücudundan altı köpek başı çıkararak tehlikeli bir yaratık haline gelir. Amphitrite'nin mitolojide daha sonraki dönemlerde pek fazla ortaya çıkmayan bir figür olduğu söylenir. Ancak, sanat eserlerinde ve bazı tasvirlerde hala zaman zaman görülebilir. Bu tasvirlerde genellikle bir kraliçe cübbesi giyer ve Poseidon'un üç dişlisine benzeyen ancak daha küçük olan üç uçlu bir asa olan tridenti taşır. Bu trident, onun denizlerin hükümdarlığındaki gücünü ve yetkisini sembolize eder. Amphitrite'nin hikayesi, Yunan mitolojisi içindeki diğer tanrı ve tanrıçaların hikayeleri gibi, insan duygularının ve tanrıların hayatındaki karmaşık ilişkilerin bir yansımasıdır. Bu hikaye, insanların duygusal ve toplumsal deneyimleriyle bağlantılar kurma ve anlamlandırma çabalarına ilham vermiştir (Çevik, 2018, 218-230).

2.1.3. Büyücülük ve Cadılık

Büyücülük Büyücülük ve cadılık, tarihsel olarak pek çok kültürde var olan mistik, spiritüel ve doğaüstü güçlerle ilişkilendirilen uygulamalardır. Bu kavramlar, mitolojik, dini ve folklorik hikayelerde önemli bir rol oynamış ve hala bazı toplumlar tarafından inanılmakta veya uygulanmaktadır. Büyücülük genellikle doğaüstü güçleri manipüle etme veya kontrol etme amacıyla yapılan ritüel ve uygulamalardan oluşur. Büyücüler, gizli bilgilere sahip olduklarına inanılan kişilerdir. Bu bilgileri kullanarak hastalıkları iyileştirmek, geleceği tahmin etmek, doğal olayları etkilemek ve başka insanları etkilemek gibi çeşitli amaçlar için büyüler yaparlar. Büyücüler, pozitif (iyileştirme, koruma) veya negatif (zarar verme, lanetleme) amaçlar için büyü yapabilirler.

Cadılık ise, büyücülük ile benzer özelliklere sahip olsa da genellikle kadın büyücülere atıfta bulunur. Tarih boyunca, kadınların büyü ve sihirle ilişkilendirilmesi, toplumların kadınları dışlayıcı veya baskılayıcı uygulamalarından biri olarak görülmüştür. Cadılar, genellikle kötülükle ilişkilendirilmiş ve cadı avları veya cadı mahkemeleri gibi olaylarda hedef alınmışlardır. Cadılık, Ortaçağ ve Yeniçağ'da özellikle Avrupa'da büyük bir fenomen haline gelmiştir. Günümüzde, büyücülük ve cadılık, genellikle folklorik, mitolojik veya kurgusal hikayelerde ve popüler kültürde yer alır. Birçok insan hala doğaüstü güçlere inanır ve geleneksel veya modern büyü uygulamalarını kullanır. Bununla birlikte, bilimsel yöntemlerin gelişmesi ve çağdaş dünya görüşleri, büyücülük ve cadılığı büyük ölçüde bir inanç veya eğlence biçimi olarak kabul ederken, gerçek bir doğaüstü gücün varlığını kanıtlamamaktadır (Işıkören, 2015, 115-131).

Büyücülük ve cadılık kavramları tarih boyunca farklı toplumlarda ve kültürlerde farklı anlamlar ve uygulamalar taşımıştır. Antik dönemlerde büyücülük, bilgi ve güç arayışı olarak görülürken, Ortaçağ'da kilise otoriteleri tarafından sapkınlık ve şeytani faaliyetler olarak nitelendirilmiştir. Cadılık ise, çoğunlukla toplumda dışlanmış gruplara veya kadınlara yönelik haksız suçlamalara maruz kalmıştır. Büyücülük ve cadılıkla ilgili tarihsel olaylardan biri, 1692 yılında Salem, Massachusetts'te yaşanan cadı avıdır. Bir grup genç kızın tuhaf davranışları ve rahatsız edici olayların ardından, cadı avları başlamış ve birçok kadın cadılıkla suçlanmış, tutuklanmış ve mahkum edilmiştir. Bu olay, cadı avlarının en ünlü ve korkunç örneklerinden biri olarak tarihe geçmiştir. Günümüzde büyücülük ve cadılık, esoterik, okült, pagan ve Wicca gibi modern dini ve spiritüel hareketlerde önemli bir rol oynamaktadır. Bu hareketler, doğa ile uyumlu yaşamayı, doğal güçlerle çalışmayı ve spiritüel arayışları ön plana çıkaran öğretileri içerir. Modern büyücüler ve cadılar, büyü ve ritüelleri, kendini keşfetmeyi, ruhsal gelişimi ve kişisel dönüşümü hedefleyen araçlar olarak kullanır. Bununla birlikte, büyücülük ve cadılıkla ilgili görüşler hala çelişkilidir. Bazıları bu uygulamaları gerçek doğaüstü güçlerin varlığını kabul eden gerçek bir inanç sistemi olarak görürken, diğerleri bunları sembolik veya psikolojik olarak yorumlamaktadır. Modern dünyada bilim ve rasyonel düşünce, büyücülük ve cadılığı doğrulanmamış veya doğaüstü bir olgu olarak kabul etmeyi zorlaştırmaktadır.

Resim 6, John William Waterhouse; Kirke Büyülü Kupayı Sunarken, 1891

Circe, mitolojide büyücü ve cadı olarak bilinir. Waterhouse, bu güçlü karakteri, tabloda aynı anda tehlikeli ve çekici olarak betimlemiştir. Circe'nin ifadesi ve duruşu, manipülatif ve baştan çıkartıcı bir havaya sahiptir. Gözleri kara ve dudakları güçlü bir şekilde tasvir edilerek kararlılık ve ürkütücü bir güç ifade eder. Saçları da bu etkileyici havayı pekiştirir, belirgin dalgalı şekliyle güç ve gizem katmaktadır. Ancak, güçlü ve ürkütücü özellikleri, resmin diğer yönleriyle birleşerek çekiciliğe dönüşür. Çıplak göğsü ve zarif, yarı saydam cübbesi, kadınsı ve çekici niteliklerini ortaya çıkarır. Bu karma nitelikler, Circe'nin doğasında hem tehlikeli hem de çekici bir varlık olduğunu vurgular. Cadı, bu cezbedici ve tehlikeli havayla gözlemcinin dikkatini çekmeyi başarmıştır. Tablodaki kompozisyon, güç ilişkilerini ve kontrolün kimin elinde olduğunu vurgulamak için özenle düzenlenmiştir. Circe, resimde daha yüksek bir pozisyonda otururken, Ulysses onun önünde daha düşük bir konumda görünür. Bu, Circe'nin kontrolünü ve gücünü vurgulamak için bilinçli bir şekilde yapılmış bir seçimdir. Ayrıca, Circe'nin çenesini yukarı kaldırması, onun üstünlüğünü ve kendinden emin tavrını sergilerken, izleyicinin gözlerine yönelmesini sağlar. Circe'nin arka planı da önemli bir detaydır. Aynası ve sandalyesinin kolları, bir taht etkisi yaratır ve onun gücünü vurgular. Resmin arka planındaki desenler ve detaylar, sihirli ve mistik bir atmosfer yaratır, izleyicileri büyüleyici bir dünyaya çeker. Ulysses ise resimde daha pasif bir şekilde tasvir edilir. Onun çevresindeki ayna yansımalarında görünür, neredeyse uğursuz bir duruşla, alçakgönüllü bir yaklaşımla Circe'nin önünde eğilmiş gibidir. Bu, Circe'nin karşısında güçsüz bir konumda olduğunu ve onun etkisine maruz kaldığını yansıtır (Kızıl, 1995, 1-74).

John William Waterhouse, resmi bu detaylarla dolu karmaşık bir hikaye anlatmak için ustalıklarla tasarlamıştır. Circe'nin tehlikeli ve güzel doğasını, manipülatif tavrını ve kontrolünü vurgularken, Ulysses'in zayıf konumu ile beraber izleyicileri mitolojik dünyanın içine çeker. Bu, mitolojik hikayelerin zenginliğini ve insan doğasının çeşitliliğini betimleyen güçlü bir resimdir.

Resim 7, John William Waterhouse, Büyücü, 1911

Tablo, John William Waterhouse tarafından 1911 yılında tamamlanan "Circe" adıyla bilinen bir başka eserdir. Bu resim, "Büyücü" tablosundan farklı olarak, Circe'nin daha gayri resmi ve özel bir görüntüsünü sunar. Büyücü tablosundaki görkemli tahtın yerini, kavanozlarla çevrili bir masa almıştır. Bu, Circe'nin günlük hayatına ve mahremiyetine daha yakından bir bakış sunar. Tabloya baktığımızda, Circe, etrafı çeşitli sıvılar ve bitki özleriyle dolu kavanozlarla çevrili olan bir masada oturuyor. Bu, onun büyü yapma pratiğine olan bağlılığını ve büyücülük bilgisini vurgular. Circe, açık bir kitapla ilgilenirken, gayri resmi bir şekilde öne eğilmiştir. Bu, onun büyüler üzerinde çalıştığı ve bilgi arayışında olduğu izlenimini verir. Circe'nin masaya odaklı duruşu, bir şeyler üzerinde konsantre olduğunu ve zihninin derinliklerine daldığını gösterir. Tablodaki renk seçimi, Circe'nin daha yumuşak ve ılımlı bir karakterini yansıtır. Saçları, daha açık renklidir ve pembe cübbesi, daha sakin bir etki yaratır. Bu sefer, resimdeki atmosfer, korkutucu veya ürkütücü değil, daha huzurlu ve düşünceli bir havadadır. Ancak yine de, Circe'nin çenesi ve bakışları hala güçlü ve karardır, kadının içindeki bilgelik ve gücü yansıtır (Kara, 2019, 1-95).

"Circe" tablosu, sanatçının Pre-Raphaelite tarzının bir örneğidir. Waterhouse'un detaylı ve gerçekçi figürleri, zengin renk paleti ve mitolojik temaları, eserin güzelliğini ve cazibesini artırır. Bu tablo, izleyicilere büyü bir dünyaya adım atmalarına ve Cadı Circe'nin gizemli dünyasına göz atmalarına olanak tanır. Waterhouse'un "Circe" tablosu, "Büyücü" tablosuyla birlikte, Circe karakterinin mitolojik hikayelerdeki farklı yönlerini yansıtır. "Büyücü" tablosunda, güçlü ve baştan çıkarıcı bir cadın olarak görünürken, "Circe" tablosunda daha içe dönük ve düşünceli bir hali yansıtılmıştır. Bu iki resim, sanatçının mitolojik karakterin derinliğini ve zenginliğini anlama ve ifade etme yeteneğini sergiler.

2.1.4. Şifacılıktan Tanrıçalığa

Eski Yunan mitolojisi, tanrı ve tanrıça figürlerinin zengin ve çeşitli bir pantheonunu içerir. Tanrıçalar da bu pantheonun önemli bir parçasıdır ve çeşitli güçlere, kişiliklere ve özelliklere sahiptirler. Ancak, tarihsel olarak, bazı tanrıçaların öfkeli, kinci ve zalim doğalarıyla tasvir edildiği bilinmektedir. Bu tasvirlerin bir kısmı, o dönemdeki toplumsal ve kültürel normlardan kaynaklanıyor olabilir. Özellikle MÖ 1. binyıla gelindiğinde, tanrıçaların güçleri ve etkileri, daha güçlü tanrılara kıyasla daha az önemsenmeye başlanmış olabilir. Tanrıça mitlerinin çoğunluğu, daha güçlü bir tanrının akrabası şeklinde tanımlandıkları ve dolayısıyla onların gölgesinde kaldıkları görülmektedir. Bu durum, mitlerin zaman içinde şekillenmesi ve farklı tanrı ve tanrıçaların ön plana çıkmasıyla ilişkilendirilebilir. Ancak, bazı tanrıçaların da öne çıktığı ve önemli roller üstlendiği bilinir. Örneğin, Hygieia bu bağlamda dikkat çeken bir tanrıçadır. Hygieia, Asklepios'un kızı olarak tanımlanır ve sağlıkla ilişkilendirilir. Asclepius, Yunan mitolojisinde egemen şifa tanrısıdır ve onun kızı olan Hygieia, sağlık, temizlik ve hijyenin kişileştirilmiş hali olarak kabul edilir. Hygieia, insanların sağlıklı bir yaşam sürmeleri için akıllıca yaşamaları gerektiği fikrini simgeler. Bu nedenle, Eski Yunanistan'daki tüm tapınaklarda bu formuyla tapınım görmüştür ve insanların sağlık ve refahı için yapılan duaların hedefi olmuştur. Ayrıca, Panakeia da sağlık ve şifa tanrıçası olarak önemli bir rol oynar. Panakeia, şifalı bitkilerin ve yeryüzünden elde edilen çarelerin bilgisi üzerinde uzmanlaşmıştır. O, tıp ve iyileştirme konusunda büyük bilgi ve uzmanlıkla donatılmıştır ve insanlara şifa sağlamakla görevlidir. Bu tanrıçaların insanlar arasında sağlığı ve iyileştirmeyi temsil etmeleri, o dönemde sağlık konusundaki bilginin ve tıbbi uygulamaların önemine işaret eder (Kalpak, 2019, 1-129).

Eski Yunanistan toplumu, hastalıkların nedenlerini anlamak ve insanların sağlığını korumak için tıbbi bilgiye ve tedavi yöntemlerine büyük önem veriyordu. Dolayısıyla, bu tanrıçalar, insanların sağlıklı bir yaşam sürmelerini ve hastalıklarla mücadele etmelerini teşvik eden sembolik figürler olarak kabul edildi. Özetlemek gerekirse, Eski Yunan dünyasında tanrıçaların gücü ve rolü, zamanla değişebilir ve farklı dönemlerde farklı tanrıçaların ön plana çıkması mümkündür. Hygieia ve Panakeia gibi tanrıçalar, insanların sağlık ve şifa konusundaki ihtiyaçlarına cevap veren önemli semboller olarak kabul edilir ve tapınım görürler. Bu, o dönemdeki tıbbi bilginin ve sağlık anlayışının önemli bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Resim 8, Gustave Klimt: *Hygieia*, 1900-1907

Gustav Klimt'in "Hygieia" adlı tablosu, çağdaş bir bakış açısı ve sanatsal yaratıcılıkla ele alınmıştır. Tablo, Klimt'in diğer eserlerinde olduğu gibi, sembolizm ve erotik unsurları bir araya getirerek karmaşık ve şaşırtıcı bir anlatım sunar. Tabloya baktığımızda, Hygieia'nın femme fatale olarak tasvir edildiğine dair izlenimler doğrudur. Çıplak göğsü, saçları ve kollarıyla birlikte göz alıcı bir şekilde resmedilmiştir ve izleyiciye güçlü ve çekici bir etki yaratır. Hygieia, yüksek bir tahtın üzerinde otururken, gizemli ve esrarengiz bir bakışla izleyicinin gözlerine dikilir (Özdemir, 2022, 1300-1310).

Bu bakış, neredeyse küçümseyici ve meydan okuyucu bir havaya sahiptir ve kibirlilik ima eder. Çenesi hafifçe yukarı kalkmış, altın yılanla süslü koluyla kaseyi uzatması da belirsizlik ve şüphe uyandırır. Tüm bunlar, Hygieia'nın güçlü ve tehlikeli bir karakter olduğunu vurgular. Ancak, tablonun detaylarına daha yakından baktığımızda, Hygieia'nın mitolojik tanımıyla uyuşmayan bazı öğeler göze çarpar. Hygieia, Yunan mitolojisinde hijyen, sağlık ve temizlik tanrıçası olarak bilinirken, Klimt'in resminde femme fatale gibi tasvir edilmiştir. Bu, Klimt'in sanatsal özgürlüğünü ve yaratıcılığını yansıtırken, mitolojik gerçeklikten uzaklaşmasına da neden olur. Ayrıca, tabloda Hygieia'yı çevreleyen diğer kadın figürlerine de dikkat etmek önemlidir. Başlığının arasına gizlenmiş iki kadının sakın yüzleri ve çıplak hamile kadının figürü, Hygieia'nın arkasında veya içinde yer alır. Bu figürler, Hygieia'nın tehditkâr ve güçlü tasvirine karşın daha insani ve savunmasız bir ifadeye sahiptir. Bu kontrast, Hygieia'nın karmaşıklığına ve belirsizliğine işaret eder. Klimt, Hygieia'nın sadece bir yönünü değil, hem savunmasız hem de güçlü yönlerini temsil etmek istemiş gibi görünmektedir. Klimt'in "Hygieia" tablosu, mitolojik bir figürün geleneksel tanımından uzaklaşarak, çağdaş bir perspektifle kadın figürlerinin karmaşıklığına odaklanan ilginç bir eserdir. Femme fatale imajı, Hygieia'nın güçlü ve etkileyici yanını vurgularken, diğer kadın figürleriyle uyumu, kadın doğasının çeşitliliğine işaret eder. Bu, Klimt'in sanatsal anlatımındaki zenginlik ve derinliği yansıtır ve izleyicilere tablonun anlamını düşünmeye ve sorgulamaya davet eder (Yeter ve Özcan, 2022, 506-525).

2.1.5 Kadın ve Yılan

Yılan, tarih boyunca pek çok farklı kültürde ve mitolojide çeşitli anlamlara sahip olmuş bir semboldür. Aslında, yılanın temsil ettiği özellikler arasında "yenilenme" en dikkat çekicisi olarak kabul edilir. Yılanlar, derilerini düzenli aralıklarla değiştirirler ve bu nedenle yenilenme ve dönüşüm sembolü olarak görülürler. Bu özellikleriyle yaşam döngüsünün bir parçası olarak kabul edilirler. Mitolojide yılanlar, çeşitli tanrılar ve tanrıçalarla ilişkilendirilmiştir. Kadın tanrıçaların ve yeraltı tanrıçalarının birçok mitolojide yılanlarla bağlantılı olduğu görülmüştür. Bu bağlantı, yılanın dönüşüm ve yenilenme özelliklerinin yanı sıra doğurganlık, şifa ve bilgelik gibi diğer anlamlara da işaret edebilir. Ancak, yılanların sembolik anlamları her zaman olumlu değildir. Bazı mitolojilerde, yılanlar kötülüğü ve tehlikeli güçleri temsil ederler. Şahmeran efsanesi gibi hikayelerde yarı insan yarı yılan figürü, şeytansı ve lanetli özelliklerle ilişkilendirilir.

Bu tür hikayelerde, yılan figürü genellikle kadın figürleriyle bağlantılıdır ve kadınlığın karmaşıklığını ve gizemini yansıtır. Ayrıca, bazı mitlerde yılan figürleri, kadınları aldatmak ve kandırmakla ilişkilendirilir. Bu, yılanların hilekar ve tehlikeli bir güç olarak algılanmasına neden olabilir. Özellikle Orta Avrupa'daki bazı batıl inanışlarda, ayın etkisinde kalmış bir kadının saçlarını kazır ve gömerlerse, saçların yılanı dönüşeceği inancı vardır. Bu tür inanışlar, yılanın dönüşüm ve kadınlığın gizemli yönleriyle ilişkilendirilmesine örnek olarak gösterilebilir. Sonuç olarak, yılanların sembolik anlamları, mitolojide ve farklı kültürlerdeki inanışlarda çeşitlilik gösterir. Yılanlar, yenilenme ve dönüşüm gibi olumlu özelliklerin yanı sıra tehlikeli ve lanetli özelliklerle de ilişkilendirilmiştir. Kadın figürleriyle bağlantılı olarak, kadınlığın güçlü ve gizemli yönlerini yansıtan semboller olarak kabul edilmişlerdir. Bu zengin ve karmaşık sembolizm, insanların tarih boyunca yılanları farklı şekillerde anlamlandırmalarına ve mitolojideki hikayelerde farklı roller üstlenmelerine neden olmuştur (Yılmaz, 2017, 1-22).

Resim 9, Fikret Otyam: İsimsiz

Lilith, kadın figürleri açısından mitolojide oldukça ilginç ve karmaşık bir karakterdir. Özellikle Hristiyan ve Musevi inançlarında, Lilith, Adem'in eşi olan Havva'dan önce yaratılan ve onunla eşit koşullarda yaratıldığı düşünülen ilk kadındır. Ancak Lilith, Adem'in otoritesine boyun eğmeyi reddeder ve kendi iradesiyle cennetten ayrılır.

Lilith'in cenneti terk etmesi, kadın figürleriyle ilgili olarak dönüşüm ve isyanın sembolü olarak kabul edilir. Lilith, cinselliği özgürce yaşayan ve kendi iradesine sahip çıkan bir figür olarak görülür. Bu, kadınların toplumsal normlara uymayan, geleneklere karşı çıkan ve özgür düşünen kişiler olarak tasvir edilmesi açısından önemli bir anlam taşır. Ancak, Lilith'in isyanı ve özgürlüğü, erkek egemen toplumlarda tehdit olarak algılanmış olabilir. Onun sahip olduğu çocukların öldürülmesi, Lilith'in intikam hırsı ve isyanının sonuçlarına işaret eder. Mitolojide Lilith, şeytanla işbirliği yaparak ve yılanlarla simgelenerek anlatılır. Bu, onun kadınlığın ve cinselliğin tabularını yıkmaya yönelik isyanını vurgular. Lilith'in hikayesi, kadınların toplumsal rolleri ve cinsel kimlikleri üzerindeki normlar ve baskılar hakkında önemli bir yorum sunar. Havva, mitolojide daha itaatkar ve uysal bir kadın figürü olarak tasvir edilirken, Lilith, daha özgür ve isyankar bir figürdür. Bu, mitolojik hikayelerde kadınların çeşitliliğini ve zenginliğini gösterir ve kadınların toplumsal beklentilerin dışında olmalarının nasıl tehdit olarak algılandığını açıkça gösterir. Günümüzde de ataerkil ahlaka uymayan, toplumsal normları reddeden ve özgürlüğünü savunan kadınlar hala eleştirilir ve tehdit olarak algılanır. Toplumun onaylamadığı veya anlamlandıramadığı kadın figürleri, Lilith'in sembolik olarak temsil ettiği şekilde dışlanır ve tehdit edilir. Lilith hikayesi, mitolojik ve kültürel anlatıların kadınların rollerini ve toplumsal beklentileri nasıl şekillendirdiğine dair önemli bir ders sunar (Yılmaz, 2017, 667-688).

Resim 10, John Collier, Lilith, 1889, Atkinson Art Gallery, İngiltere.

John Collier'in "Lilith" tablosu, 1889 yılında yapılmıştır ve İngiltere'deki Atkinson Sanat Galerisi'nde bulunmaktadır. Tabloda Lilith, mitolojik figür olarak tasvir edilmiştir. Lilith'in çeşitli mitolojik anlatılarda farklı özellikleri vurgulanırken, genellikle başkaldıran ve özgür ruhlu bir kadın olarak tanımlanır. John Collier'ın tablosunda, Lilith'in özgür ve şehvetli bir kadın olarak tasvir edilme ihtimali yüksektir.

Resim 11, Medusa, Caravaggio (1597)

Caravaggio'nun "Medusa" tablosu ise 1597 yılında yapılmıştır. Bu tabloda Medusa, mitolojide bilinen bir yaratık olan Gorgonları temsil eden baştan çıkarıcı bir kadın olarak tasvir edilmiştir. Mitolojide Medusa, yılan saçlı bir canavar olarak tanımlanır ve ona bakan herkesi taşa çevirme gücüne sahip olduğu düşünülür. Caravaggio'nun tablosunda, Medusa'nın dehşet verici yüz ifadesi ve yılan saçları vurgulanırken, bu mitolojik figürün korkunç ve etkileyici yanı ön plana çıkarılmış olabilir. Mitolojik hikayelerin ve anlatıların ortaya çıktığı dönemdeki toplumsal koşullar ve değerler, bu hikayelerin içeriğini şekillendirmiş ve yansıtmıştır. Mitolojik hikayeler, o dönemdeki ahlaki normları pekiştirmek, toplumsal düzeni anlamlandırmak ve hatta meşrulaştırmak amacıyla kullanılmıştır. Kadın figürleri, mitolojik anlatılarda sıklıkla iki uçta sunulmuştur. Bir yanda, erkeğe sadakatle bağlı ve fedakar kadınlar, diğer yanda ise erkeğe başkaldıran, tehlikeli ve şeytansı olarak tasvir edilen kadınlar bulunur (Çevik, 2018, 218-230).

Kadınlar, sadık ve itaatkar olmaları gereken, fedakarlık ve bağlılık göstermeleri beklenen varlıklar olarak sunulmuştur. Bu, erkek egemen toplumun kadınlar üzerindeki kontrolünü güçlendiren bir anlayıştır. Diğer yandan, başkaldıran, özgür düşünen ve cinselliği özgürce yaşayan kadınlar şeytani ve tehlikeli olarak gösterilmiştir. Bu tür kadın figürleri, toplumsal normlara uymayan, erkeğin otoritesine meydan okuyan ve özgürlüklerini savunan kadınları korkutmak ve caydırmak amacıyla kullanılmıştır. Geçmişteki mitolojik anlatılar ve hikayeler günümüzde de etkisini sürdürmektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri ve beklentileri hala kadınların toplum içindeki yerini şekillendiren önemli unsurlardan biridir. Kadınlar hala sıklıkla sadece fiziksel ve duygusal özellikleriyle indirgenerek sunulurlar ve kadınların gerçek ve derinlikli kişilikleri, yetenekleri ve ilgi alanları göz ardı edilir. Ayrıca, hala kadınlar için belirli toplumsal normlara uymayan davranışlar ve roller, dışlanma ve eleştiriyi karşılayabilir. Kadınların özgürlüğünü ve bağımsızlığını savunmaları, mitolojik hikayelerde olduğu gibi toplumsal tepkilere ve korkulara neden olabilir (Işıkören, 2015, 115-131).

2.1.6. Su Epifonileri

Eski çağlardan itibaren, çeşitli kültürlerde nehirler doğaüstü varlıklara, tanrılara veya ruhlara sahip kutsal mekanlar olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle nehirler, pek çok toplumda dini ve dinsel ritüellerin merkezinde yer almış ve önemli kurban merkezleri olmuştur. Truvalılar gibi bazı antik toplumlar, nehirleri kutsal kabul eder ve nehir tanrılarına ritüel kurbanlar sunarlardı. Bu kurbanlar, su tanrısı Poseidon ve diğer deniz tanrılarına yapılan adaklardan oluşurdu. Genellikle at, öküz veya diğer hayvanlar, bazen de yiyecek veya diğer değerli nesneler bu ritüellerde kullanılırdı. Hesiodos gibi antik yazarlar, nehir geçitlerinde gerçekleştirilen kurban törenlerinden bahsederler. Özellikle savaş zamanlarında veya önemli olaylar öncesinde, insanlar nehirlerin kutsal mekanlarına giderek kurbanlar sunar ve tanrılardan koruma ve bereket dilemek için dualar ederlerdi. Afrika'da da nehirler kutsal kabul edilir ve çeşitli kabileler ve topluluklar nehir geçitlerinde ritüel kurbanlar sunarlar. Maşailer gibi bazı kabileler, nehirleri geçerken bir tutam ot veya başka doğal materyalleri nehre atarak tanrılara adakta bulunurlar. Bu tür adaklar, doğanın gücünü ve koruyucu ruhları onurlandırmak amacıyla yapılır. Orta Afrika'daki Baganda kabilesi, bir sudan geçerken kahve tohumları gibi nesneleri nehir tanrılarına adak olarak sunarlar. Bu adaklar, bereket ve iyi şans dilemek için yapılan ritüellerdir. Tüm bu ritüeller ve adaklar, nehirlerin insanlar için hayati öneme sahip olduğu bir dönemde gelişmiş olan dini ve dinsel inançların bir yansımasıdır.

Nehirler su ve yaşam kaynağı olarak kabul edilir ve tarım, beslenme ve hayatın diğer yönleri için hayati öneme sahiptir. Bu nedenle nehirlerin koruyucu ruhlarına ve tanrılarına yapılan kurbanlar, toplumların doğaüstü güçlerle olan ilişkilerini yansıtır ve doğal dünya ile insanların iç içe geçmiş olduğu bir döneme işaret eder.

2.1.7. Nympha'lar (Nemfler)

Nemfler, tanrılar gibi ölümsüz değildirler, ancak ambrosia adı verilen tanrıların yedikleri özel bir yiyecek ile beslendiklerine inanılır ve bu sayede uzun bir yaşam sürebilirler. Nemfler genellikle genç ve güzel olarak tasvir edilirler ve doğurganlık ile zariflik simgeleri olarak kabul edilirler. Mitolojide farklı türde nemf grupları bulunmaktadır ve yaşadıkları yerlere göre farklı adlarla anılırlar. Örneğin, Oreadlar dağlarda, Crinaealar çeşmelerde, Nariadlar akarsularda, Pegaealar kaynaklarda, Dryadlar meşe ağaçlarında, Limnadoslar göllerde, Potameidoslar nehirlerde ve Eliananoeler bataklıklarda yaşarlar. Bu farklı gruplar, doğanın çeşitli unsurlarını temsil eder ve suların, kaynakların, dağların ve diğer doğal unsurların tanrıçaları olarak kabul edilirler. Nemfler genellikle yerel kahramanların anneleri olarak da tanımlanır ve bazen keramet sahibi olarak görülürler. Kendileri doğuştan tanrıçalardır ve çocuklarına kahramanlık ve erdemleri öğretirler. Ancak, mitolojide nemfler aynı zamanda tehlikeli ve korkulan varlıklar olarak da tasvir edilirler. Sık sık çocuk çaldıkları ve hatta çocukları kıskançlıkla öldürdükleri hikayeleri vardır. Nemflerle karşılaşan kişilerin zihnini bulandırdığına ve neoholeptik bir heyecan dalgasına tutulduğuna inanılır. Örneğin, Teiresias'ın Pallas ve Khoriklo adlı nemfleri gördüğünde düştüğü durum veya Artemis'in nemfleriyle gören Aktarian'ın yaşadığı heyecan bunun örnekleridir. Bu nedenle, gün ortasında çeşmelere, kaynaklara, akarsulara veya bazı ağaçların gölgesine yaklaşılmaz. Bu tür inançlar, nemflerin doğaüstü ve güçlü varlıklar olarak kabul edilmesine ve insanların onlardan duyduğu hayranlık ve korkunun bir yansımasıdır. Mitolojide zamanla batıl inançlar da gelişmiştir ve sudan çıkan bir şeyi fark eden kişilerin delirdiğine inanılmıştır. Bu tür batıl inançlar, insanların doğayla iç içe geçmiş yaşamlarında doğal olaylara ve varlıklara duydukları hayranlığın ve korkunun bir yansımasıdır. Nemfler, mitolojik anlatıların ve inançların derinlemesine bir analizi olarak, insanların doğayla olan ilişkisini ve doğaüstü güçlere olan inançlarını yansıtır (Kızıl, 1995, 1-74).

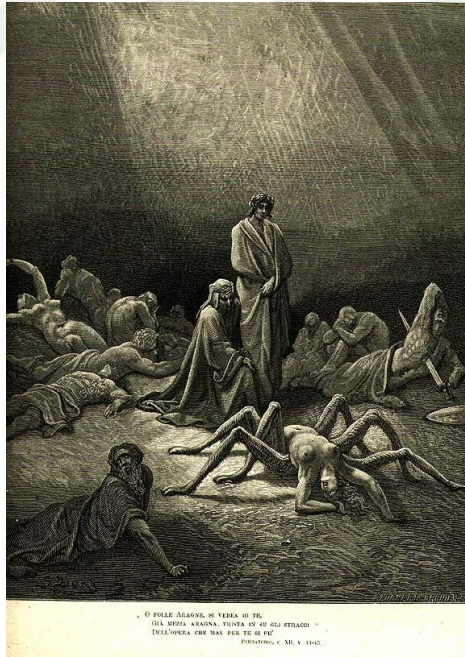
2.1.8. Tanrıça Star

İştar veya İanna, antik Mezopotamya'nın en önemli tanrıçalarından biridir ve Sümerler, Akadlar, Babilliler ve Asurlular arasında farklı adlarla anılmıştır. İştar, aşk, güzellik, bereket ve cinselliğin tanrıçası olarak tanınır. Aynı zamanda savaşın ve savaşçıların koruyucusu olarak da kabul edilir. Bu nedenle hem aşk tanrıçası hem de savaş tanrıçası olarak nitelendirilir. İştar, Mezopotamya'nın en önemli tanrıçalarından biri olduğu için birçok farklı özelliğe ve mitolojik öyküye sahiptir. İştar'ın sembolü, sekiz köşeli yıldızdır ve bu sembol onun evrensel tanrıçalık ve yönetim gücünü temsil eder. İştar, toplumun temel değerlerini korumak ve sürdürmek için sorumludur. Bu nedenle bir yandan aşk ve bereketin simgesi olarak insanların yaşamını aydınlatan bir ışık olarak tanımlanırken, diğeryandan da toplumu savunma ve koruma görevini üstlenerek savaş tanrıçası olarak görülür. İştar'ın aşk ve savaş tanrıçası olarak nitelendirilmesi, o dönemdeki toplumsal koşullarla ve inanç sistemleriyle ilgilidir. Antik Mezopotamya toplumunda savaş, toprakların kontrolü ve gücün sembolüydü. İştar'ın savaş tanrıçası olarak görülmesi, toplumu koruma ve güvence altına alma çabalarıyla ilişkilidir. Aynı zamanda toplumun temel değerlerine saldırılar olduğu dönemlerde, erkek egemenliğinin yükseldiğı zamanlarda, İştar gibi güçlü bir tanrıça figürü, kadınların toplumdaki rolünü ve gücünü yansıtır. İştar'ın aşk ve savaş tanrıçası kimliğı, onun çok yönlü ve evrensel tanrıçalığını gösterir. Bir yandan sevgi, güzellik ve bereketin sembolü olarak insanların yaşamlarını aydınlatırken, diğeryandan toplumu koruma ve savunma gücüyle de ön plana çıkar. Bu özellikleriyle İştar, Mezopotamya mitolojisinde en önemli tanrıçalardan biri olarak kabul edilir ve antik Mezopotamya'nın temel inançları ve değerleriyle sıkı bir şekilde ilişkilendirilir.

3. KADIN GÜZELLİĞİNİN VE SAF ÇİRKİNLİĞİNİN BİR ARAYA GELDİĞİ MİTOLOJİK TASVİRLER

3.1. Arakne

Yunan mitolojisindeki bir figür olan Arakne, bilgelik ve zanaat tanrıçası Athena'yı dokuma yarışmasına çağırarak ona meydan okur. Arakne bir çobanın kızıdır ve yetenekli bir dokumacıdır. Ovid'in efsanesine göre, Arakne Athena'yı mağlup eder. Yarışmada Arakne'nin dokuması, tanrıların insanlara yaptığı haksızlıkları ve istismarları anlatıyor ve Athena'yı çok kızdırıyor. Arakne, bu harekete öfkelenildiğinde kendisiyle kıyaslama yapma cesaretinde bulunduğu ve tanrılara hakaret ettiği için bir örümceğe dönüştürülür. Fransız ressam ve illüstratör Gustave Dore, 1860'larda Dante'nin hikayelerini çizmek için bir dizi gravür yapmaya karar verir. Dante'nin tanımına uygun olarak Dore, Arakne'yi yarı örümcek, yarı kadın olarak tasvir eder. Doğrudan vücuduna aldığı ışık hüzmeleri, çarpık figürü illüstrasyonun ilgi noktasıdır. Kafası, kolları ve gövdesi insan, ancak canavarı andıran örümcek bacakları ve geriye bükülen yüzü bize hem fiziksel hem de manevi olarak eşittir. Resimde Arakne, gururlarının esiri olan ve Arafâ mahkum olan diğer ruhlarla doludur (Kara, 2019, 1-95).

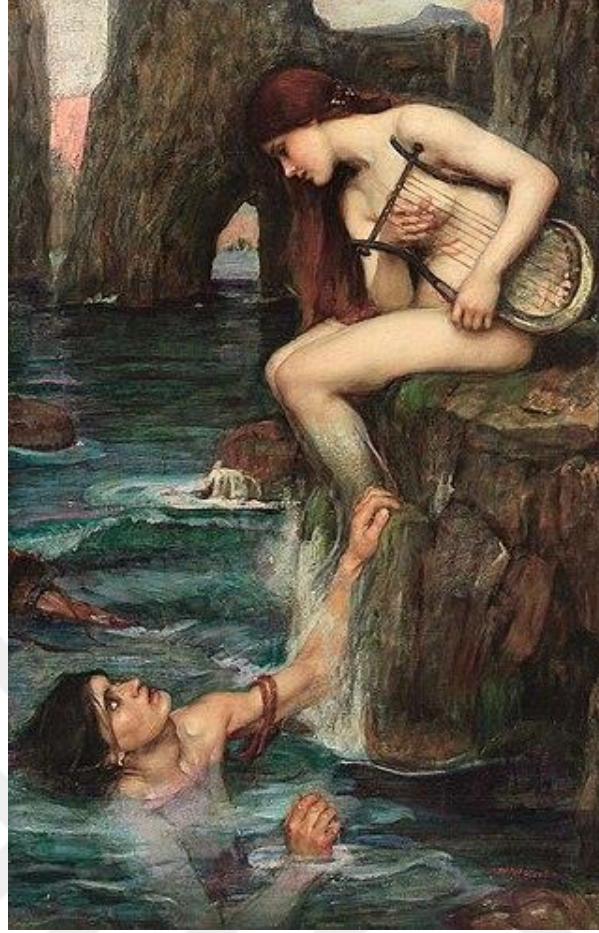
Resim 12, Gustave Doré, Arachne, *Dante'nin İlahi Komedya Örneği*, 1868

3.2. Sirenler

Sirenler, antik Yunan mitolojisindeki büyülü ve tehlikeli yaratıklardır. Genellikle yarı kadın yarı kuş olarak tasvir edilirler ve büyüleyici sesleriyle denizcileri etkileyerek gemilerini kayalara, kordonlara ve resiflere çekerek tehlikeli sulara sürüklerler. Sirenlerin en ünlü öyküsü, Homeros'un Odyssey destanında yer alır. Homeros, Odyssey'de Sirenlerin büyülü şarkılarına dikkat çeker. Gemisiyle seyahat eden kahramanımız Odysseus'un mürettebatı, Sirenlerin seslerini duymamak için ona kulaklarını balmumuyla tıkamalarını ve onu geminin direğine bağlamalarını emreder. Odysseus, Sirenlerin cazibesine kapılmadan geçer, ancak onları duymadan da geçemeyeceği bir yerde bulunmayı arzu eder. Bu nedenle, kahraman, mürettebatına kulağını tıkamakla birlikte kendisini direğe bağlar ve böylece Sirenlerin şarkısını duyar, ancak onlara cevap veremez. Sirenlerin şarkıları, güzellikleri ve etkileyici sesleri nedeniyle denizcileri büyüler ve onları ölüme sürükler. Sirenlerin oturdukları çayırların kenarlarında, geçmişte onların cazibesine kapılan ve hayatını kaybeden insanların kemiklerinden ve kalıntılarından oluşan yığınlar bıraktığına inanılır. Sirenler aynı zamanda başka bir mitolojik yaratık olan deniz kızlarına da ilham vermiştir. Deniz kızları da denizde yaşayan ve insanları büyüleyen dişi su varlıklarıdır. Sirenler gibi deniz kızları da güzellikleri ve büyülü sesleriyle tanınırlar. Özellikle 19. yüzyıl ressamı John William Waterhouse'un tablolarında, Yunan mitolojisinin romantik tarzda tasvir edilmesi ile ünlüdür. Tablolarında Sirenler ve deniz kızları gibi mitolojik yaratıklar dehşet verici bir şekilde tasvir edilse de, kadın figürleri daima güzel ve zarif olarak resmedilir. Sirenlerin hikayesi ve mitolojik yaratıkların sanatsal tasvirleri, insanların güzellik ve tehlike arasındaki çekiciliğine ve mitolojik anlatıların zaman içinde nasıl değişebileceğine dair ilginç bir bakış sunar.

Resim 13, John William Waterhouse, *Ulysses ve Sirenler*, 1891

Resim 14: John William Waterhouse, The Siren, 1900

Yaklaşık 1900 yılında yazılan The Siren'de John William Waterhouse, talihsiz bir gemi kazasını tasvir eder. Kayalığın tepesinde arp çalan güzel bir genç kız, okyanusta yaşayan büyüleyici bir sirendir. Müzikleri onu ölüme sürükler. Denizkulağı kabuğundan arp, etkileyici ezgilerine eşlik ediyor. Resimde deniz kızına dönüştüğünü bacaklarının alt kısımlarından anlıyoruz. 19. yüzyılda Femme Fetale, bizlere özgü olan kumral saç renkli incilerle daha da ışıltılı hale geldi. Yüz ifadesi sakin ve gizemlidir, bu nedenle denizciye yardım mı edecek yoksa zarar mı verecek olasılığını ortaya çıkarmaya yardımcı olur. Her iki görselde de Siren'ler, ezgilerinin ölümcül etkilerinden habersiz pasif varlıklar olarak görünüyor. Waterhouse, The Siren'de efsaneleri veya mitleri kullanmadan denizci ve siren arasındaki güçlü karşılaşmaya odaklandı. Diğer siren resimlerinden farklıdır. Odysseus'un gemisine acımasızca saldırdığı sahne karmaşık, karanlık ve yıkıcı bir dünyaya benzer. Bununla birlikte, "Siren"deki baştan çıkarıcı kadın ve onun avı olan denizci arasında ürkütücü bir sakinlik hakimdir (Kalpak, 2019, 1-129).

3.3. Harpia

Harpialar, Yunan mitolojisinde yer alan kadın başlı, kuş gövdeli yaratıklardır. Sirenlere kıyasla daha korkunç ve şeytani olarak ün yapmışlardır. Mitolojide, Harpialar, tanrı Hades'in krallığı olan yaratık dünyasının muhafızları olarak tanımlanır. Görevleri, insanları kaçırp işkence etmek ve cezalandırmaktır. Bu yönleriyle Harpialar, korku ve dehşet yayan yaratıklar olarak anlatılır. Harpiaların en ünlü öyküsü, Yunan mitolojisinin destanlarından biri olan Argonautica'da yer alır. Bu destana göre, Argonotlar adı verilen kahramanlar, Altın Post'u ele geçirmek üzere uzun bir yolculuğa çıkarlar. Bu yolculuk sırasında, kahramanlardan Phineus'un evine uğrarlar. Phineus, kendisine verilen bir lanet nedeniyle kör olmuştur ve Harpialar tarafından işkenceye maruz kalmaktadır. Harpialar, her gün Phineus'un yemeğini çalmakta ve onu açlıkla baş başa bırakmaktadır. Virgil'in Aeneis destanında da Harpialar anlatılmaktadır. Burada da Harpiaların korkunç ve pis yaratıklar olduğu vurgulanır. Virgil, onları yüzleri genç kız yüzü gibi olan kuşlar olarak tasvir eder. Karınlarından iğrenç pislikler akar, yüzleri açlıktan sararmış ve tırnakları kanca gibi kuşlar olarak anlatılırlar. Edvard Munch'ın ünlü "Çılgılık" tablosunda yer alan pençelerini cesede geçiren bir Harpia betimlemesi de, ressamın ruhsal, mistik ve melankolik öğelere olan ilgisini yansıtır. Bu tablo, Munch'ın iç dünyasının derinliklerine indiği ve insanın iç çatışmalarını yansıttığı önemli bir eserdir. Harpialar, mitolojide insanların korkularını ve dehşetlerini temsil eden figürler olarak görülürler (Özdemir, 2022, 1300-1310).

Resim 15: Edvard Munch, *Harpia*, gravür, 1894,

3.4. Scylla

Ovid'in Metamorfozları, antik mitolojinin önemli bir eseridir ve içinde pek çok ilginç hikaye ve dönüşüm öyküsü barındırır. Bu eserde anlatılan hikayelerden biri de Scylla ve Glaucus arasındaki trajik aşk ve dönüşüm öyküsüdür. Scylla, mitolojide çok güzel bir su perisi olarak tasvir edilir. Deniz tanrısı Glaucus, ona aşık olur, ancak Scylla ondan kaçır ve kurak bir yere sığınır. Glaucus ise Scylla'yı unutmak için aşk iksiri aramak üzere Güneş'in kızı Kirke'ye gider. Ancak Kirke, Glaucus'a aşık olur ve kıskançlıkla dolu bir plan yapar. Kirke, Scylla'ya öylesine korkunç bir iksir hazırlar ki, Scylla yüzüne bile bakamayacak hale gelir. Artık o, altı uzun bacaklı ve her bir bacağın ucunda üç sıra keskin diş bulunan korkunç bir deniz canavarına dönüşmüştür. Scylla'nın bu dönüşümü sonrasında, bugünkü Sicilya açıklarında yer alan dar ve durgun sularda Charybdis adlı başka bir korkunç canavarla birlikte yaşamaya başlar. Homer'in Odyssey destanında bu iki korkunç varlık karşımıza çıkar. Odysseus ve arkadaşları, bu tehlikeli suları geçerken Scylla ve Charybdis arasında kalmışlardır. Karşılarına çıkan iki ölümcül seçenek arasında sıkışırlar: ya Scylla tarafından yutulmak ya da Charybdis'in devasa su girdabı altında kalmak. Peter Paul Rubens'in ünlü tablosu, Scylla ve Glaucus'un karşılaşmasını tasvir eder. Tabloda, Glaucus ve Scylla birbirlerine ilgi duyan ve aşkla dolu bir şekilde betimlenmiştir. Ancak, bu güzel sahneden önce Scylla'nın trajik dönüşümüne ve korkunç canavar haline gelmesine şahit oluyoruz. Tablo, mitolojik hikayenin dramatik yönlerini yansıtan güçlü bir kompozisyona sahiptir (Yeter ve Özcan, 2022, 506-525).

Resim 16: Peter Paul Rubens, *Scylla ve Glaucus*, tuval üzerine yağlıboya, 1836, Musee Bonnat

3.5. Gorgonlar

Yunan edebiyatında çeşitli tanımlamaları olan Gorgonlar zehirli yılanlardan biçimlenmiş saçları ile üç kız kardeş: Sthena, Euryale ve Medusa olarak bilinirler. Her kim ki Gorgonların gözlerinin içine bakma cesaretinde bulunursa o anda taşla dönüşür. Kız kardeşlerden ikisi Sthena ve Euryale ölümsüz olmaları ile biliniyorlarken Medusa Perseus tarafından öldürülür. Efsaneye göre Perseus’a tanrıça Athena tarafından bir kalkan ve Yunan tanrılarının etkisi ve habercisi olduğuna inanılan Hermes tarafından bir tırpan verilmiştir. Perseus Medusa’nın başını tırpanla kesip kalkan üzerindeki yansımasını seyretmiştir. Medusa’nın bedensiz başı sanat dünyasında ortak bir konudur. Peter Paul Rubens (1577-1640) tarafından bu korkunç manzara oldukça rahatsız edicidir.

Resim 17: Peter Paul Rubens, *Medusa Baş*, c. 1618, Kunsthistorisches Museum, Viyana, Avusturya.

3.6. The Graeae

Gorgonların kız kardeşleri olduğunu bildiğimiz ‘Gri Cadılar’ anlamına gelen Graeae kardeşlerden Enyo ‘korkunç’, Pemphredo ‘savaşçı’, Deino ise ‘yol gösterici’ olarak bilinirdi. En belirgin fiziksel özellikleri Tek bir göz ve bir dişi paylaşımlarıydı. Bu göz ve dişi aralarında sırayla kullanmalarının yanı sıra bir sırrın (GORGON MAĞARASI Yerini bildikleri Gorgon mağarasını öğrenip Medusa’yı öldürmek isteyen Perseus cadıların gözlerini çalar. Sonsuza dek kör olmaktan korkan kardeşler ister istemez Gorgonları ele verirler.) koruyucusu olmaları ve geleceği görmeleri ile bilinirler. Bizler onları Disney animasyon filmi olan *Herkül*’de (1997) çirkin ve yaşlı kadınlar olarak tanıdık. Bazı rivayetlere göre beyaz yanaklı veya yarı kuğu şeklinde de tanımlanırlar.

Resim 18: Edward Burne-Jones, *Perseus ve Graeae*, 1892, Staatsgalerie, Stuttgart, Almanya.

3.7. Momuslar

Efsanevi yaratıklardan biri olmasalarda meşhur vampirlerin büyük büyük anneleri olarak bilinir. Yunan mitolojisinde ilk defa sihir, şifalı bitkiler, hayaletler ve büyücülük tanrıçası Hekate'nin arkadaşları olarak tanınmışlardır. Genelde yaramaz Yunan çocuklarının peşinde olan dişi vampirlerdir. Ayrıca genç ve yakışıklı erkeklerin etleri ve kanlarıyla beslenmek adına güzel ve çekici bir kadın görünümüne bürünürler. Popüler kültürün en bilinen kadın vampirleri Bram Stoker'e ait (1847-1912) arketip roman *Dracula*'dadır.

Resim 19: Edvard Munch, *Vampir*, 1893-94, Munch Müzesi, Oslo, Norveç.

3.8. Sfenksler

Sfenks, mitolojik karakterler arasında en ilgi çekici ve gizemli olanlardan biridir. Antik Mısır ve Yunan mitolojilerinde farklı şekillerde tasvir edilen Sfenks, insan başlı aslan gövdeli bir yaratıktır. Mısır mitolojisinde Sfenks, genellikle piramitlerin koruyucusu ve bekçisi olarak kabul edilirken, Yunan mitolojisinde daha karmaşık bir karakter olarak betimlenir. Yunan mitolojisinde Sfenks, kadın başlı, aslan vücutlu, kartal kanatlı ve kuyruğunda yılan başı olan hain bir canavardır. Thebai şehrinin girişini muhafaza eder ve şehre giriş yapmak isteyen gezginlere bir bilmece sorar. Bu bilmeceyi çözemeyenler, acımasızca öldürülürler. Sfenks'in en ünlü bilmece sorusu şudur: "Sabah dört ayaklı, öğleden sonra iki ayaklı, akşam üç ayaklı olarak yürür. Bu kimdir?" Doğru cevap olan "insan" cevabını veremeyenler, Sfenks tarafından yenilirler. Oscar Wilde, ünlü İngiliz şair ve yazar, Sfenks'e olan hayranlığını bir şiirle ifade etmiştir. Şiirinde, Sfenks'i baştan çıkarıcı ve gizemli bir karakter olarak tasvir eder. Şiirde, Sfenks'in zarif ve güzel oluşu, fildişi patileri ve kadife pençeleri övgüyle anlatılır. Ayrıca Sfenks'in tarih boyunca kimlerin aşkına karşılık verdiği, kimlerle eğlendiği ve hangi korkunç canavarlarla ilişkisi olduğu da anlatılır. Sfenks, mitolojide büyü ve mistik bir karakter olarak yer alır. Hem Mısır hem de Yunan mitolojilerinde farklı anlatımlarla yer aldığı için değişik yönleri ve çelişkili özellikleriyle dikkat çeker. Bu nedenle, edebiyatta ve sanatta da sıklıkla kullanılan bir tema haline gelmiştir. Oscar Wilde'in Sfenks şiiri de, bu gizemli ve baştan çıkarıcı yaratığın büyüleyici etkisini ve insanı cezbeden gücünü vurgulayan bir eserdir.

Resim 20: Franz von Stuck, Sfenks'in Öpücüğü, 1895, Szépművészeti Múzeum, Budapeşte, Macaristan.

3.9. Lamia

Yunan mitolojisinde Lamia çok güzel bir kadın ve Zeusun sevgililerinden biridir. Zeus'un karısı Hera'nın kıskançlıktan dolayı gazabına uğramıştır. Lamia'nın tüm çocuklarını öldürüp onu diğer kadınların çocuklarını avlayan ve yiyen bir canavara dönüştürmüştür. Kadının bedeniyle ve gerçekleşen olayla alakalı farklı yorumlar vardır. Kimi eteğinin altında bir yılan kuyruğu ile betimlerken, kimi John William Waterhouse'un tablosunda görüldüğü gibi koluna ve beline dolanmış yılan derileri ile tasvir etmektedir.

Resim 21: John William Waterhouse, *Lamia and the Soldier*, 1905, özel koleksiyon.

4.UYGULAMALAR

Tezin genel kapsamında işlenilen konulara paralel olarak çalışmalar oluşturulmuştur. Genel olarak bakıldığında tez, resim sanatında mitolojik kadın tasvirlerinin tarih boyunca nasıl şekillendiğini ve evrimleştiğini incelemeyi amaçlamakta. Çalışmalar genel olarak kadınlara yüklenen olumsuz anlamların yanı sıra kadın bedeninin metalaştırılmasına bir eleştiri niteliğindedir. Bundan dolayı kadın bedeninin cinsel arzu uyandırmaması adına insan ve hayvanın genel kemik çatısı olan ya da etleri dökülmüş ölü bir vücudun kemiklerinin tümü anlamlarına gelen iskelet sistemi kullanılmıştır. Yer yer cinsel kimliği gizleme de amaçlanmaktadır. Havva'dan başlayıp efsanevi deniz karakterleri Sirenler, isyankar Lilith gibi mitolojik kadın karakterler kağıt üzerine suluboya ile illustre edilerek çizilmiştir.

Resim 4.1. Devrim Aslan, Savage Harpia, 2023, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35

‘Savage Harpia’ adlı çalışma kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik ile oluşturulmuştur. Harpialar, Yunan mitolojisinde yer alan kadın başlı, kuş gövdeli yaratıklardır. Çalışmada ki yırtıcı Harpia’ı temsil eder. Harpia’nın gövdesi kuş iskelet sistemine göre çizilmiştir, fakat başı insan kafatası baz alınarak resmedilmiştir. Bu vahşi yaratığın kafatasına ilişirili halde çizilen çiçek ironik olarak bize mesaj vermektedir. Sanki avının kan izleri pençelerinde değilmiş gibi, çiçeklerin sembolize anlamları olan aşk, sevgi, saflık, kadınsılık gibi özellikleri barındıran masumiyetlik imajı vermektedir.

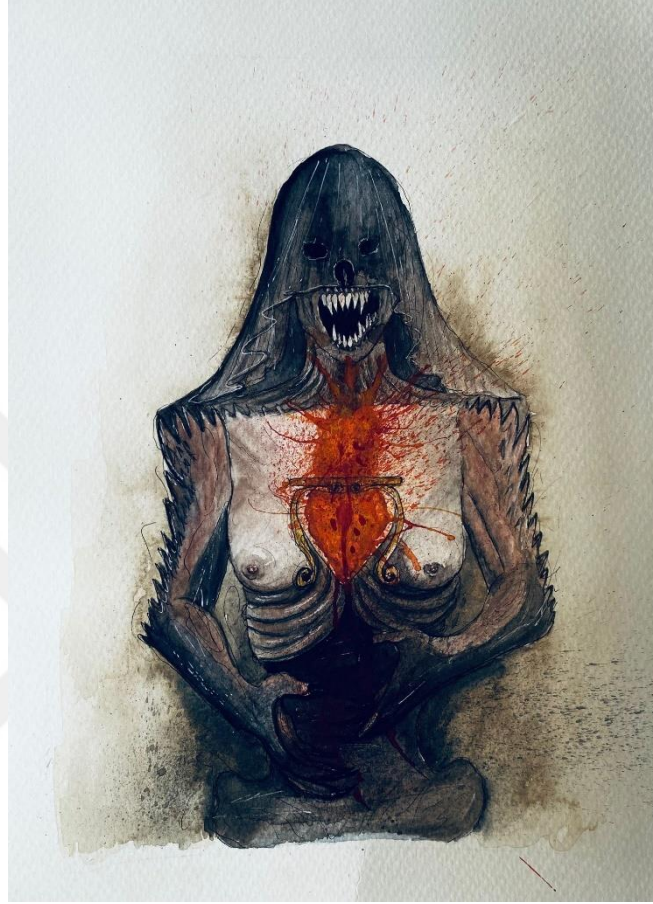
Resim 4.2. Devrim Aslan, Dark Waters, 2022, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35

‘Dark Waters’ Koyu Sular anlamına gelen çalışmada bedensel bir dönüşüm söz konusudur. Kadın bedeninin farklı duygulara ve karakterlere ev sahipliği yapışını ve evrimleştiği görüyoruz. Resimde Sirenlerin güzellikleriyle ve ezgileriyle denizcileri etkileyip onları ölüme sürükleyişi konu edilmiştir. İki ayrı duyguyu barındıran resime bakıldığında suyun üst kısmında alımlı, güzel, çekici bir kadın görünümü varken suyun alt kısmında yani içinde ise korku veren dehşet uyandıran bir görünüm yansıtılmaktadır. Koyu Sularda Siren’in ellerinden akan kanlar yine vahşeti simgelemektedir. Suyun iç kısmında kullanılan renklerin koyu olması izleyende olumsuz ve ürkütücü izlenimler bırakmayı hedeflerken aynı zamanda ölümlülüğü ifade etmektedir.

Resim 4.3. Devrim Aslan, Original Sin, 2022, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35

‘Original Sin’ yani ‘Doğuştan Gelen Günah’ adlı çalışma da Adem ile Havva’nın cennette yasaklı olan bilgi ağacından elma koparıp yemeleri ile ilk günahı işlemelerini tasvir eder. Eserin adını ‘Doğuştan Gelen Günah’ koymamda ki amaç mitolojik anlatılardaki kadını hedef alan söylemlerdir. Tarihsel süreç içinde yaşanan olaylara ve toplumlara yerleşen eril zihniyet mitolojik anlatılarda ve dinsel metinlerde de etkisini hissettirmektedir. Resimde herhangi bir cinsiyet kavramı bulunmamaktadır. Aksine kadın ya da erkek her ikisinde de bulunan bir iskelet betimlemesi vardır. Anlatılarda her ne kadar ilk günahı Havva’nın işlediğine, hatta Adem’i de bu günaha ortak ettiğine dair bilgiler yer alsa da bu çalışma cinsiyetçi yaklaşıma eleştiri niteliğindedir. Eserde Adem ya da Havva’nın elinde beliren ve oldukça cezbedici görünen elma aslında üzerinde ki yılanla ve hatta elmadan alınan ısırıkla birlikte kanların damlaması tam tersi etki yaratır izleyicide. Elmanın üzerinde gezinen yılan şeytanı simgelemekte. Şeytanda kötü ruhları, doğru yoldan çıkmayı temsil etmektedir.

Resim 4.4. Devrim Aslan, The Sorcerer, 2023, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35

‘The Sorcerer’ adlı çalışmada gizemini koruyan ama içindeki öfkeyi bastıramayan bir kadın büyücü betimlemesi söz konusu. Yaptığı büyüyle birlikte ortaya çıkan ateş onun yakıcılığını değil gücünü temsil ediyor. Pek çok kültürde kutsal kabul edilen ateş mitoloji gibi ezoterik öğretilerde insanla özdeşleştirilmiş ışığının bedeni, ısısının ise ruhu olduğu söylenilmektedir. Çıplak göğüsleri onu erotik ve çekici yapsa da, deforme vücudu, pençeyi andıran yırtıcı tırnakları ile sivri dişleri onu tehlikeli biri yapıyor. Elindeki sunakta yaptığı büyüyle gücün kimde olduğunu ispatlar nitelikte.

Resim 4.5. Devrim Aslan, Rebellious Woman Lilith, 2023, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35

Lilith efsanesi, tarihsel süreçte toplumların kadına bakışını anlamada önemli bir figür olarak görülmektedir. Çalışmada asi kadın Lilith onu alt etmeye çalışan eril tahakkuma karşı bir duruş sergilemektedir. Yırtıcı tırnaklarıyla birlikte tasvir edilen kanatları onu zalim ve vahşi gibi betimlese de aslında genel olarak cesur bir kadın imajı çizmektedir. Vahşi kostümünün içinde kemik yığını olmasına rağmen dik bir şekilde durması onun ezilmişliklere karşı geldiğini anlatır nitelikte. Anlatılarda Lilith'in cinsel çekiciliği temsil ettiğini söyleyebiliriz. Eserde cinsel çekiciliği olan güzel ve alımlı bir kadın değil dişil kozmik gücü, cesareti simgeleyen bir kadın betimlemesi görülmektedir.

Resim 4.6. Devrim Aslan, Medusa, 2023, Kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik, 25x35

‘Medusa’ adlı çalışma kağıt üzerine suluboya ve karışık teknik ile çizilmiş olup, yılanlarla etrafı çevrili olan bir kurukafa görülmektedir. Dehşet verici yüz ifadesini kurukafa betimlemesinde bile görmekteyiz. Yılan ve kadın ilişkisinin anlatılarda pek çok anlamı vardır aslında. Mitolojik anlatılarda genelde yılanın şeytanı temsil ettiğini görmekteyiz. Şeytan, yılan gibi ayartıcı kötülükle bağdaştırılan kadın karakterler eril korkularla ortaya çıkmıştır. Bakışlarıyla herkesi taşa çeviren Medusa’nın kafasının kurukafa olarak çizilmesi ona yapıştırılan bu kötücül etikete bir eleştiri niteliğindedir. Yılanlar da şeytani ruhları değil dönüşümü temsil ettiği için renkli boyanmıştır.

5.SONUÇ

Mitolojik kadın tasvirleri, resim sanatında köklü bir geçmişe ve derin anlamlara sahip önemli bir tema olarak karşımıza çıkmaktadır. Antik çağlardan günümüze kadar uzanan sanat tarihinde, sanatçılar mitolojik hikayelerde yer alan tanrıçaları, kahramanları ve efsanevi yaratıkları resimlerinde canlandırmışlardır. Bu figürler, farklı medeniyetler ve kültürler arasında çeşitli sembolik anlamlara sahip olmuştur ve resimler aracılığıyla insanlığın ortak hikayelerini ve değerlerini yansıtmışlardır. Antik Yunan mitolojisinde, tanrıçalar güzellik, aşk, ahlak, adalet ve bilgelik gibi kavramlarla ilişkilendirilirken, savaş tanrıçası Athena gücü ve stratejiyi temsil eder. Aşk tanrıçası Afrodite ise güzellik, tutku ve duygusallığı sembolize eder. Artemis, doğa ve avcılıkla bağdaştırılırken, Hera evlilik ve aile kavramlarını simgeler. Bu tanrıçalar, sanatçılar için estetik güzelliklerinin yanı sıra, insanlık hallerini ve erdemleri anlatmak için kullanılmıştır. Rönesans dönemi, mitolojik kadın tasvirlerinin resim sanatında büyük bir popülerlik kazandığı bir dönemdir. Botticelli'nin "Doğumun Kabalası", mitolojik Tanrıça Venüs'ün denizden doğuşunu tasvir ederken, Michelangelo'nun "Gece" adlı eseri, mitolojik bir figür olan Nyx'i (Gece Tanrıçası) betimlemiştir. Leonardo da Vinci'nin "Leda ve Kuğu" adlı eseri ise Yunan mitolojisindeki bir hikayeyi sanatsal bir bakış açısıyla yorumlamıştır. Rönesans döneminde, mitolojik kadın figürleri güzellik, aşk, dramatik anlatım ve kusursuz anatomiyiyle resmedilmiştir. 19. ve 20. yüzyıllarda modernizmle birlikte, mitolojik kadın tasvirleri yeni yorumlara açılmıştır. Sanatçılar, mitolojik figürleri soyutlamış, sembolikleştirmiş ve farklı tarzlarda ele almışlardır. Gustav Klimt'in Art Nouveau tarzındaki eseri "The Birth of Venus", mitolojik bir figürü modern bir dille yorumlamıştır. Aynı şekilde, Frida Kahlo ve diğer bazı sanatçılar, mitolojik kadınları kendi duygusal deneyimlerine, toplumsal sorunlara ve feminizm temalarına göndermelerle ele almışlardır. Sonuç olarak, mitolojik kadın tasvirleri resim sanatının zengin ve ilgi çekici bir alanını oluşturmuştur. Bu figürler, estetik güzelliklerinin yanı sıra, toplumsal, psikolojik ve felsefi temaların ifadesinde kullanılmıştır. Mitolojik kadınlar, sanatın geçmişten günümüze uzanan evrensel dilindeki önemli bir unsur olmaya devam etmektedir ve sanatçılar tarafından değişen tarzlar ve bakış açılarıyla yeniden yorumlanmaya devam edecektir.

KAYNAKÇA

- Çevik, S. (2018). Resim Sanatında Kadın Ve Balkan İzleri: Eren Eyüboğlu, Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi Volume: 40, Winter-2018, P. (218-230)
- Işıkören, D.N. (2015). Kadın İmgesi Ve Tarih Boyu Değişimi, Std Aralık, 115 - 131
- Kızıl, Ö. (1995). Rönesans Döneminde İtalyan Resim Sanatında Kadında İkonografyası Ve Kadın Sanatçılar Sorunu, Yüksek Lisans Tezi, 1 - 74
- Kara, B. (2019). Mitoloji Ve Toplumsal Cinsiyet: Şahmeran Miti, 1 - 95
- Kalpak, Ç.F. (2019). Çağdaş Resim Sanatında Kadın Bedeni Kullanımı Ve Günümüz Resim Sanatına Yansımaları, Yüksek Lisans Tezi, 1 - 129
- Özdemir, Derya. “Yunan Mitolojisinde Pan Tanrısı Ve Resim Sanatına Yansıması”. İdil, 97 (2022 Eylül): S. 1300–1310
- Yeter, S. C.; Özcan, K. (2022). ‘Lilith’ Figürü Üzerinden Mitoloji Ve Dinlerdeki Kadın Algısına Feminist Perspektiften Bakış. Rumelide Dil Ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (26), 506-525.
- Yılmaz, S.B. (2017). Avrupa Resim Sanatında Ölümcül Kadın Figürler, İdil, 2017, Cilt 6, Sayı 30, 1 - 22
- Yılmaz, S.B. (2017). Fatal Women Figures In The Europe Painting, Idil Journal Of Art And Language 6(30):667-688